

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ι'.

✕

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 18 ΤΟΥ ΤΡΥΓΗΤΗ 1912

ΑΡΙΘΜΟΣ 487

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ.
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ πρὸς τὸν κ. Πάλλη.
Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Ἡ τιμὴ καὶ τὸ χρῆμα.
Γ. ΚΑΜΠΥΣΗΣ. Τὸ δαχτυλίδι τῆς μάνας (συνέχεια).
Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικὰ — Ἡ Φρόνη.
Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ. Ὁ Ἑσπερινός.
Λ. ΠΑΛΑΜΑΣ. Ἀπὸ τὴν «Ἱφιγένεια» τοῦ J. Moréas.
 «Ἡ Ἱφιγένεια», ἡ «Ἐστία» κι ὁ κ. Τσο-
κόπουλος.
Δ. ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟΣ. Ἀποτυχία τοῦ σοσιαλισμοῦ σὲ
μιὰ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ του.
Λ. ΤΡΑΝΟΣ. Ἡ μόρφωση τῶν ἔργατῶν.
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ. — ΤΟ Ζήτημα μας. --
ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Η ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΗΜΑ

Σὺν καλῇ νοικοκυρᾷ ἡ **σιόρα** Ἐπιστήμη ἡ Τρινκούλαινα, ἔσηκώθηκε πρῶτ' πρῶτ' ἀπὸ τὸ κρεββάτι, ἐφόρεσε μόνον τὸ μεσοφόρι της, ἔσιαξε λίγα τὰ μαλλιά της, ἄνοιξε τὴν πόρτα της καὶ ἐβγήκε μιὰ στιγμὴ στὸ λιθόστρωτο καντούνι της. Οἱ γειτόνοι ἐκοιμούνταν ἀκόμη Ἐκοίταξε ψηλὰ τὸ μικρὸ κομμάτι τοῦ οὐρανοῦ, ποὺ ὀλοένα ἐφώτιζε καὶ ὅπου ἔλαμπαν ἀκόμα δύο ἢ τρεῖς ἀστέρια, ἐκοίταξε καὶ ὁ-
λας στὴν ἄκρη τοῦ στενοῦ τοῦ δρόμου τὴ θάλασσα ποὺ ἀπλωνότουں ὡς στὰ ἀπέναντι βουνὰ τῆς στεριᾶς, σταχτιὰ καὶ ἥσυχη, καὶ ἔξαναμπήκε πάλι στὸ σπίτι της γιὰ νὰ ἀνάψει φωτιὰ στὸ μικρὸ μαγειριὸ της. Εἴ-
ταν γυναῖκα μισόκοπη, ὡς σαράντα πέντε χρονῶ, λιγνὴ καὶ ψηλὴ, μὲ ζαρωμένο πρόσωπο, μὲ πολλὰ μαλλιὰ ἄσπρα· ἀλλὰ τὰ μάτια της εἴταν ζωερὰ καὶ ἀκόμα νέα.

«Θά κάμει ζέστα σήμερα» ἐσυλλογίστηκε ἀνοίγοντας τὸ μικρὸ παράθυρο τοῦ μαγειριοῦ. Καὶ βλέποντας πῶς τὸ φῶς δὲν εἶταν ἀκόμη ἀρκετό, ἀνάψε μ' ἓνα σπέρτο τὸ κατὰμαυρο λυχνάρι ποὺ ἐκρεμό-
του ἀπὸ ἓνα καρφί στὸν κοκκινωπὸ καὶ καπνισμέ-
τον τοῖχο, πάνθ' ἀπὸ τὴν ὀγνήστρα, κ' ἔπειτα ἐκοί-
ναξε τριγύρου, γυρεύοντας μὲ τὸ βλέμμα τὴν **κού-**
κουμα τοῦ καφέ, ἔσκυψε κ' ἐπῆρε κάρβουνα καὶ
τᾶναψε ἐπιδέξια σὲ λίγες στιγμὲς στὸ σιδερένιο **φουρ-**

νέλλο, φουσώντας τα με τὸ στέμα πρῶτα, καὶ στερ-
νὰ μετὸ **βέντουλο**. Καὶ ἐσυλλογιότουν : « Ἐξῆ στή-
ματτα σφυρίδες ἀπὸ τέσσερα φράγκα τὸ στήμα κά-
νουνε.... ἔξῃ κ' ἔξῃ, δώδεκα· καὶ δώδεκα, εἰκοσι-
τέσσερα φράγκα· ὡς στὸ σαδθάτο μεθύριο, θὰ γέ-
νουνε ἄλλα τρία, τρεῖς ντουζίνες ὅλα ὅλα, τριάντα
ἔξῃ φράγκα, θὰ πᾶνε κι αὐτὰ μαζί! μετὰ ἄλλα στὸν
κομό, καὶ σὰ γένουν ἑκατὸ τοῦ τὰ δίνω καὶ τὰ
παίρνει στήν τράπεζα. Μὴν τὰ ἴδαι ἔμω· πρῶτα ὁ
μεθύστακός μου, γιατί! τὰ παίρνει καὶ τὰ κᾶνει σπά-
χτη εὐθὺς στήν ταβέρνα! Ὁχ, τότε γνοιάζει ἐκεί-
νονε γιὰ τὰ παιδιὰ μας, γιὰ τοὶ κοπέλλες μας. Τὰ
μαυρισμένα μεγαλόνουνε ὡς τόσο. Νά ἡ Ρήνη μου,
ἐγίνηκε, πάει, γυναῖκα· ἂν ἐπρόσμενα ἀπὸ ἑφτόνε,
ἀλλοίμονό της! «Ὁ, τι ἐκάμανε τοῦτα τὰ μπράτσα,
ἀλλοιῶς οὐδὲ πουκάμισο ν' ἀλλάζουμε δὲ θάχαμε.»
Κι ἀναστέναξε κουνώντας τὸ κεφάλι. «Ὁλο παίζον-
τας μετὸ βέντουλο ἐφώναξε στήν κρεββατοκάμαρη·
— «Αἱ Ρήνη, τί ἔπαθες ἐσήμερα! Ἀσηκώσου, μοι-
ρὴ κοπέλλα! Μὲ τὸ νοῦ πλουταίνει ἡ κόρη, μετὸν
ὕπνο ἡ ἀκαμάτρα. Δὲν ἀκοῦς, αἱ! Ἡ κᾶνεις πῶς
δὲν ἀκοῦς; Εὐπνα λέω, ξύπνα.» — «Ἀκόμα δὲν
ἐχάραξε, μητέρα» ἀποκρίθηκε ἀπὸ μέσα χασμου-
ρώντας ἡ Ρήνη ποὺ ἤθελε νὰ πάρει ἀκόμα ἓνα
γλῆτ· ὁ σφυροῦπι.

«Εἶναι μεσημέρι» τῆς ἐξφώνηζε ἀσπλαχνα ἡ μαίνα της, «σῆκω! Πρέπει νὰ τὸ πάρεις μάθημα νὰ σηκόνεσαι πρωτὶ θὰ πᾶς σὲ ἀντρὸς χέρια, καὶ ἀνάθεμα δὲ θέλω νᾶχω ἀπὸ τοὺς γαμπροὺς μου.»

Ὁλομεμιᾶς στὸ καντούνι ἀκούστηκε βιτσικὸ ποδοβολητό. «Τί νᾶναι» ἔκαμε ἡ νοικοκυρὰ προσέχοντας. Κι ἀφίνοντας τὸ βέντουλο ἐξαναδύγηκε στὴν πόρτα. Ἀπὸ τὸ γυαλὸ ἀνέβαιναν βιτσικὰ τὸ καντούνι τρεῖς ἀθρῶποι. Ὁ ἓνας τοὺς εἶтνε φορτωμένος μ' ἓνα βαρὺ τσουβάλι ποὺ τὸν ἔσκυψε· οἱ ἄλλοι δύο τὸν ἐδοηθοῦσαν μὲ τὰ χέρια γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ τρέχει. Κι ἀμέσως ἡ νοικοκυρὰ ἐκατάλαβε τί συνέβαινε.

«Εἶναι λαθρέμποροι» εἶπε μὲ τὸ νοῦ της· «Θὰ τοὺς ἔλαχε κάποιος μπελιᾶς στὸ δρόμο· πῶς λεγο-
μανάνε, οἱ κατημένοι, ἀπὸ τὸ φόβο τους κι ἀπὸ τὸν
κόπο.» Ὡς τόσο οἱ ἀθρῶποι εἶχαν ζυγώσει τὸ σπί-
τι τῆς κυρᾶς Ἐπιστήμης καὶ μπρὸς στὴν πόρτα τῆς
καθαυτὴ στὸ κατώφλι ἐξεβοήθησαν μὲ μιᾶς τὸ σακκί.
«Γλύτωσέ μας» τῆς εἶπε ὁ ἕνας ριξαστικὰ
«κοροῦψέ το».

Τὴν ἐγνώρισε ποῖος εἶταν. «Δὲ μπερῶ, Ἀντρέα μου, νὰ σὲ χαρῶ» τοῦπε γλυκὰ «ἡ ἀρχὴ μᾶς ὑποψιάζεται.»

Μὰ αὐτὴν τῇ στιγμῇ ἦρθε σιμά της καὶ ἡ θυγατέρα της, ἀκόμα ἀπὸ τὸν ὕπνο, ἀνυψήσασα καὶ αὐτὴ καὶ ξέπλεκη, καὶ ἐπρόβαλε τὸ ξανθὸν τῆς κεφάλι, μὲ τὰ ρόδινα μάγουλα πάνου ἀπὸ τὸ νῶμο τῆς μάννας της, καὶ τῆς εἶπε μὲ σπλάχνος :

«Θά τὸ ἀρνηθεῖς τοῦ Ἀντρέα ;»

Κι ὁ Ἀντρέας ὡς τόσο ἀποκρινόταν : «Ἡ ὥρα βιάζει· μᾶς κυνηγούμε· κάμε ὅ,τι θέλεις· κατὰδωσέ μας ἃ σοῦ τὸ λείει ἡ καρδιά». Κι ἀμέσως, με τοὺς συντρόφους του ἐπῆρε τὸ φύγι πρὸς τὸν ἀνήφορο.

«Ἐκατάλαβες μπελιάς ἀμπονώρα, ἀμπονώρα ! ποὺ νὰ μὴν εἶχε σηκωθῇ» εἶπε ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη σταυρόνοντας ἀνάποδα τὰ χέρια της καὶ κοιτάζοντας λυπητερὰ τὸ τσουβάλι. «Θέλεις καὶ δὲ θέλεις πιὲ γάϊδαρε ἀγιάσμα. Καὶ νὰ σοῦ λέω, μωρὴ κοπέλλα, νὰ σηκόνεσαι πρωί !»

«Ἐλα μάννα» τῆς εἶπε χαμογελώντας ἡ Ρήνη «πιάσ' το νὰ τὸ κυλίσουμε μέσα.» — Καὶ χωρὶς νὰ εἰποῦν ἄλλο λόγο τὸπιξσαν καὶ οἱ δύο μὲ δύναμη καὶ τὸσυραν μὲ προφύλαξη στὸ σπῖτι. Ἡ Ρήνη ἐκλείσει τὴν πόρτα, ἔβγαλε ἀπὸ τὸ πάτωμα, ποὺ σ' ἓνα μέρος εἶταν κινητὸ, δυὸ-τρεῖς σανίδες, καὶ σὲ μιὰ στιγμή τὸ σακκὶ ἐπεφτε μέσα στὸ κατώγι καὶ τὸ πάτωμα ξαναρχόταν στὴ θέση του, σὰ νὰ μὴν εἶχε γένει τίποτα. Μὰ ὁ πατέρας τώρα ἐφώναξε ἀπὸ τὸ κρεββάτι.

«Τί κάνετε, μωρὲς παραδαρμένες ; Θὰ σᾶς βάλουνε στὴ φυλακὴ καὶ μένα μαζί σας. Θὰ πάρεις τὰ παιδιὰ μας στὸ λαιμό σου.»

«Τὸ δικό μου τῆνομα πᾶρ' το ἐσὺ γειτόνισσα», τοῦ ἀποκρίθηκε ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη κάνοντας πῶς θυμόνει, «ἀφόντις μᾶς ἐκατάστρεψες, κ' ἐσπατάλησες ὅ,τι κι ἂν εἶχες, στὸ ντζιόγο, στὸ πιωτό, καὶ ὁ Θεὸς ξέρει ποῦ ἄλλου, τώρα λυπῆσαι τὰ παιδιὰ μας μεθοῦα ! Πῶς θὰ βγεῖ τὸ θεόψωμο ;»

«Μὰ δὲ μᾶς λείπει, μωρὴ γυναῖκα» τῆς ἀποκρίθηκε καθίζοντας στὸ κρεββάτι καὶ κοιτάζοντας τὴν πόρτα τῆς κάμαρας ὅπου τώρα ἡ νοικοκυρὰ ἐστεκόταν τρομερὴν παρέτοιμη νὰ μαλώσει περισσότερο.

«Τὸ φέρνεις βλέπεις ἐσὺ κάθε μέρα» τοῦ ἀποκρίθηκε βάζοντας τὸ γρόθο της στὴ ζώση. «Ποῦ εἰσὺνε ἐψές καὶ ἐπροψές καὶ ποῦ θὰ πᾶς ἀπὸψε ; Στὴν ταβέρνα, αἱ ; Κι ἀκόμα μιλεῖς !»

«Ὅ,τι λάχει κι ἀπολάχει» τῆς ἀπάντησε δειλὰ δειλὰ, θέλοντας νὰ τελειώσει «ἡ ἴδια θάχεις τὸ φταίξιμο. Μὰ ἄς ἀφήσουμε τώρα τοὶ κουδέντες, ἄμε νὰ μοῦ φτειάξεις τὸν καφὲ νὰ πᾶμε στὴ δουλειά μας.»

«Δὲ γνοιάζεσαι παρὰ γιὰ τὴν κοιλιά σου» τοῦ ἀπάντησε μὲ ἡμερώτερη φωνή· «γιατί νᾶσαι ἔτσι, καημένε ;» Καὶ ἐξαναγύρισε στὸ μαγειριό της ὅπου τώρα τὰ ἀθράκια ἐξεψύχιζαν, καὶ τὸ νερὸ δὲν εἶχε ζεστάνει.

Μὰ ἓνας νέος ποδοβολημὸς, τὴν ἔφερε πάλι στὴν πόρτα. «Εἶναι οἱ χωροφυλάκοι» εἶπε μὲ τὸ νοῦ της χωρὶς κανένα φόβο «ἄς πᾶμε νὰ τοὺς μιλήσουμε.»

«Κιουρία» τῆς ἐφώναξε ὁ ἓνας «μήπως πέρασ'νε δώθ'νες ;»

«Ποιοί ;» τοῦ ἀποκρίθηκε χαμογελώντας.

«Δὲν ἄκ'οις τίπ'τις ; Μᾶς χτυπήσ'νε, ἀνάθεμ' τὸν πατέρα τους, τὸ νουματάρχη καὶ μᾶς 'φυγαν. Δὲν τὸ εἶδες νὰ διαδοῦν.»

«Ἐγώ ;» ἀπολογήθηκε κάνοντας τὸ σταυρὸ της «τώρα σηκώθηκα, μὲ βλέπετε ποῦμαι ἀντυτὴ ἀκόμα..

Μὰ πιστεύω ν' ἄκουσα τρεχατὰ στ' ἄλλο τὸ καν-τῶνι, πηγαίνετε ἰδέστε, πᾶνε πρὸς τὴ χώρα, λο-γιαίζω· ἂν τρέξετε γλήγωρα τοὺς πιάνετε.»

Οἱ χωροφύλακες ἐκοιταχτήκαν σὰ νὰ ρωτοῦσαν ὁ ἓνας τὴ γνώμη τοῦ ἄλλου : «Ἄμε γύρευέ τους τώρα» ἔκαμε ἓνας· «μᾶς ἐφύγανε, χαλάλι τους γιὰ τούτη τὴ φορά.»

«Ἄλλοντις, βρὲ παιδιὰ, κᾶτι κολνοῦσε καὶ γιὰ μᾶς, τώρα ἀντίς ξύλο !» Κ' ἐχαιρέτησαν τὴ νοικοκυρὰ πηγαίνοντας ἀφρόντιστα πρὸς τὸ γιάλο καὶ παίζοντας μὲ τὰ κομπολόγια τους.

Εἶχαν περάσει κάμποσες μέρες. Ἡ δουλειὰ ἐφαινόταν τελείως ἡσυχασμένη. Ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη ἐπήγαινε κάθε αὐγὴ στὸ ἐργαστάσιο νὰ ράψῃ σφυρίδες καὶ κάθε βράδυ ἐξαναρχόταν στὸ σπῖτι, φέρνοντας μερικὰ κολώδια βουρλα γιὰ νὰ πλέκει ἡ θυγατέρα της, ποὺ ἔπρεπε κι ὅλας νὰ ἐπιμελιέται τὸ σπῖτι, καὶ νὰ στέρνει τᾶλλα τὰ μικρότερα στὸ σχολεῖο· ὁ ἀντρας της λίγο ἢ πολὺ ἐμεθοῦσε κάθε νύχτα.

Εἶτανε βράδυ καὶ ξαναρχόταν στὸ σπῖτι της. Ἐκοίταξε ὀλόγυρά της τὴ μικρὴν κάμαρα, ποὺ ἐχρησίμευε γιὰ μπασιά, γιὰ τραπεζαρία καὶ γιὰ σαλόνι, εὐχαριστήθηκε ποῦχε βρεῖ ὅλα τὰ πράγματα ταχτικὰ στὸν τόπο τους, κι ἀφρὺ ἔβγαλε ἀπὸ τὸ κεφάλι της τὸ μαντήλι, καὶ τὸρριξε σὲ μιὰ καρέκλα, ἐπῆγε στὸ μαγειριό της. Ἐκεῖ ἡ Ρήνη ἐτοίμαζε τὸ δεῖπνο.

«Ποῦ εἶναι τὰ παιδιὰ ;» τὴν ἐρώτησε.

«Θὰ παίζουνε στὸ δρόμο.»

«Πόσο ἐπῆρες τὸ μερίδι ;»

«Δύο δεκάρες· τὸφερε ὁ Παῦλὸς μας, ἀφοῦ ἀσκόλασε.»

Ἡ νοικοκυρὰ ἐσαπούνισε τώρα τὰ χέρια της, θέλοντας νὰ βοηθήσῃ τὴ θυγατέρα της, μὰ αὐτὴν τὴ στιγμή κάποιος τὴν ἐκραξε ἀπ' ὄξω.

«Ἐρχομαι ἀμέσως», ἀποκρίθηκε ἐνῶ ἐσφουγγιζόταν, κ' ἐπῆγε ν' ἀνοίξῃ. Κι ἔταν εἶδε ποῖος εἶταν ἐπρόσθεσε καλὸτροπα : «Ἐσὺ εἶσαι, Ἀντρέα ; Καλησπέρα σου· ἔλα μέσα.»

Ὁ Ἀντρέας τὴν ἄκουσε. Εἶτανε ἀντρας τριάντα χρονῶ, μεγάλος, μὲ στήθια πλατιά, μὲ μακρὰ στριμμένα μουστάκια καὶ μὲ πρόσωπο κόκκινο. Ἐφοροῦσε μεγάλο μαλακὸ καπέλλο στὸ κεφάλι, εἶταν, ζωσμένος μ' ἓνα πλατὺ κόκκινο ζωνάρι, κ' ἐφοροῦσε τὴ ρούχινη γιανέτα του ριχτὴ ἀπάνου στὸ νῶμο. Ὁ ζελεὲς καὶ τὸ κα'ἰαρό ποκάμισό του εἶταν ξεκούμπωτα κ' ἐφαινόταν τὸ στήθι του· οἱ μανίκες του εἶταν ἀνασκουμπωμένες.

«Καλησπέρα, σιόρα Ἐπιστήμη», τῆς εἶπε μπαίνοντας μέσα.

«Κάθισε», τοῦ ἀπολογήθηκε, δείχνοντάς του μίαν καρέκλα μπροστὰ στὸ τραπέζι καὶ κλειώνοντας τὴν πόρτα. Στὸ σπῖτι ἐγένηκε τότες σκοτάδι πὲς ! Ἀλλὰ ἡ Ἐπιστήμη ἀναψε ἀμέσως μίαν λάμπα.

«Τί ἀπογίνηκε ἡ ζάχαρη ;» τὴν ἐρώτησε μὲ χαμηλὴ φωνή.

«Εἶνε φυλαμένη», τοῦ ἀποκρίθηκε καθίζοντας ἀπέναντί του.

«Τὰ πράματα ἡσυχάσανε· ἀπόψε θάρθουμε νὰ τὴν πάρουμε· ἐξὸν ἂ θὰ τήνε βαστάξεις ἢ ἀφεντιά σου.»

«Μπᾶ, μπᾶ, παιδί μου! Μιὰ δυὸ λίτρες μοναχὰ νὰ μοῦ δώσετε γιατί σὰς ἐγλύτωσα. Ἡ ἀρχὴ δὲν παίζει. Μπᾶ, μπᾶ, μπᾶ... Καὶ πάλε, ἂν ἐσύμπερνε· εἶδὲ σὰς τὴ βγάζω στὴν πόρτα καὶ τήνε παίρνετε. Πόσο τὴν πουλεῖτε ;»

«Μισὸ φράγκο.»

«Μπᾶ, μπᾶ! πάρτε τήνε! μισὸ φράγκο πουλιέται ἐλεύτερα σ' ὅλα τὰ μαγαζιά· τὸ ἐξοχὴς, κ' ἐρχονται κάθε στιγμὴ φορτωμένα τ' ἀμάξια ἀπ' ὄξω· τρεῖς δεκάρες εἶναι πλερωμένη·

«Οὔτε ὁ ναύλος τοῦ καϊκιοῦ. Γι' ἀγάπη σου ἂς εἶνε σαράντα πέντε. Δὲ μοῦ πρέπει νὰ βγάλω κ' ἐγὼ δύο τάλλαρα ; Θὰ τὴν πάρω στὴ χώρα, θὰ τὴν πουλήσω λίγη-λίγη στ' ἀρχοντικά, ἐκεῖ ποὺ γνωρίζω· θὰ κινυνέψω, θὰ κοπιᾶσω, μπορεῖ καὶ νὰ πάθω. Ὡχ! καλὰ ποὺ κάθομαι καὶ πέλαγα γυρεύω. «Ὅχι, δὲν τὴν παίρνω.»

«Ἄς εἶναι στὰ σαράντα· βγάζουμε τὰ ἐξοδα.»

«Πόση εἶναι ;»

«Πενήντα ὀκτάδες, πᾶει νὰ πεῖ λίτρες ἑκατὸν πενήντα πέντε· τὸ ὄλο ἐξήντα δύο φράγκα.»

«Ἔτσι τὴν ἔβιασ· καὶ γώ.» Καὶ λέγοντας ἔτσι ἐσηκώθηκε, ἄνοιξε στὴν ἀκρὴ τῆς κάμαρας ἓνα συρτάρι τοῦ κομοῦ τῆς, καὶ τοῦφερε τὸ χρῆμα.

«Μὲ διάφορο» τῆς εἶπε παίρνοντας τὰ χαρτονομίσματα.

Κ' ἔπειτα ἀπὸ μίαν στιγμὴ ἐπρόσθεσε σκεπτικὸς : «Θὰ σοῦ προσφέρω καὶ μίαν ἄλλη κουδέντα.»

«Μάννα», εἶπε ἡ Ρήνη ἐρχόμενη ἀπὸ τὸ μαγειριό, «νὰ πᾶς νὰ φέρῃς λάδι.»

«Νὰ φύγῃ πρῶτα ὁ ξένος ὁ ἄθρωπος· δὲν ἐμπήκε ἡ ὥρα στὸ σακκί.»

Ἡ Ρήνη δὲν ἀποκρίθηκε, ἀλλ' ἐστάθηκε ὀρθὴ στὴν πόρτα γιὰ ν' ἀκούῃ τί ἔλεγαν : καὶ ὁ Ἀντρέας τότες ἀκκούμπησε σοβαρὰ τοὺς ἀγκωνές του στὸ τραπέζι καὶ χαμηλόφωνα ξανάρχισε πάλι :

«Οἱ δουλειές, σιόρα Ἐπιστήμη, μοῦ πῆγανε ζαβὰ. Ὁ πατέρας μου ὁ κακομοῖρης μοῦ ἄφηκε χρέγια ἀπλέρωτα· ἐβάλαμε κι ἄλλα τώρα ποὺ παντρέψαμε τὴν ἀδερφή μας· τὸ σπίτι μας εἶναι ὑποθηκισμένο, καὶ τὰ ἀδέρφια οὔτε μοῦ γράφουν ἀπὸ τὴν ξενιτιά· ὡς φανεῖ, δὲ θέλουν νὰ ξέρουνε. Καὶ πρέπει ἔτσι ἐγὼ μοναχὸς μου νὰ δουλέψω γιὰ νὰ κερδίσω κάτι. Θέλω νὰ πάω στὴ Στερηὰ, νὰ φέρω καμπόσα κεφάλια βώια λαθραία· μόνε μοῦ λείπουνε καμπόσο λιανὰ. Ἡ ἀφεντιά σου ξέρω πὼς ἔχεις, δόξοοθεός! μὲ τὸν τόκο σου πάντα μοῦ δίνεις ἑκατὸ τάλλαρα γιὰ λίγες μέρες ;»

«Μπᾶ, μπᾶ, μπᾶ! παιδί μου, καὶ τᾶχω ἡ καὶ μὲν! Ποῦ νὰ τᾶδρω· οὔτε τὰ μισὰ, τίποτε πές· μ' αὐτὰ ποὺ σοῦδωκα ἔμεινα ἐπὶ ξύλου· κι ἂν δὲν πουλήσω τὴ ζάχαρη, δὲν ντύνω τὰ παιδιά μου. Τόνε ξέρεις τὸ νοικοκύρη μου εἶναι χαλαστής.»

«Ἀφῆστα αὐτὰ, σιόρα Ἐπιστήμη μου, εἶναι πρόφασες.»

«Καὶ πάλε... Μὰ ὁ ἐνωματάρχης εἶδες πὼς σὰς κυνηγάει. Ἄναψε, Ρήνη μου, τὴν ἄλλη τὴ λάμπα, εἶναι σκοτάδι, Ἄδης ἐδῶ μέσα. Ἄ σὰς πιᾶσει μὲ τὰ βώια ; πᾶνε τὰ τάλλαρα. Ποῦ νὰ τὰ βγάλετε καὶ νὰ μὴ σὰς δεῖ καὶ τὸ ξέρετε τραμποῦκο αὐτὸς δὲ δέχεται. Δὲν ἔχω παιδί μου, δὲν ἔχω.»

«Ἄκου ἐδῶ, σιόρα Ἐπιστήμη μου», τῆς ἀπάντησε ἀκόμα πλιὸ σιγαλὰ σὰ γιὰ νὰ μὴ τὸν ἀκούσει κανένας καὶ κουνώντας ρυθμικὰ τὸ ξερδί του χέρι καὶ τὸ κεφάλι «ἐὼ τοῖ δουλειές μου τοῖ θέλω σάϊκες! Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὸ ποὺ μᾶς ἐσυνέδηκε, ἐπῆξα τὸ Ἀθάλιας καὶ τὸ εἶπα : «νὰ βγάλετε αὐτὸ τὸ νωματάρχη ἀπὸ δῶ, δὲ βοηθάει τὸ κόμμα. Μοῦπε νὰ γράφει τ' ἀντρός τῆς στὴν Ἀθήνα. Ἰοίκαμε νὰ πᾶει, εἶπα, νὰρθεῖ τὸ γράμμα ἀπόκει θέλουμε καιρὸ καὶ χασομέρια. Τὸ εἶπα : «τελεγράφησε.» Κ' ἔτσι ἐπῆγαμε μαζὶ στὸ τελεγραφεῖο, καὶ τελεγράφησε τ' ἀντρός τῆς τοῦ ὑπουργοῦ, καὶ τοῦρθε ἀμέσως ἡ μετὰθεση. Τώρα ἔφυγε ἀπὸ τὸ Μαοῦκι ὁ νωματάρχης, καὶ γιὰ μέρες δὲ θάναί ἐδῶ ψυχὴ. Ἡ δουλειὰ εἶναι καλὴ. Ὅ,τι ἀσφάλεια θέλεις σοῦ βάζω.»

Ἡ Ρήνη ἔφερε τὴ λάμπα, τὴν ἀπῆλθε στὸ τραπέζι κ' ἐσταμάτησε γιὰ ν' ἀκούσει καὶ κείνη. Ἡ σιόρα Ἐπιστήμη ἔμενε ὅμως σκεπτικὴ. — «Μὴ σκιαζεσαι» τῆς ξανάπε.

«Καλὰ τὰ καταφέρατε» τοῦπε στὸ τέλος. Μά...»

«Αὐτὸς τα μητέρα, δὲ θὰ τὰ χάσεις» εἶπε ἡ Ρήνη γλυκὰ γλυκὰ «ἐσὺ κάνεις δουλειές μ' ἄλλους καὶ μ' ἄλλους καὶ ἀπὸ τὸν Ἀντρέα νὰ φοβᾶσαι ;»

«Ἡ ἀφεντιά σου νὰ πᾶς νὰ τηγανίσεις καὶ νὰ μὴ μοῦ ἀνακατόνεσαι σ' ὅλα, σὰν τὸ πετροσέλινο.»

Ὁ Ἀντρέας ἐσήκωσε τότες τὸ κεφάλι, κι ἄνοιξε ὅσο μπορούσε τὰ μάτια του. Πρῶτη φορὰ τὴν ἐδῆλεπε τὴ Ρήνη, γυναῖκα καμωμένην. Τὴν ἐλογάζαζε πάντα κοπέλλα μικρή, κι ὡς τὰ τότες δὲν τὴν εἶχε προσέξει. Αὐτὴ τοῦ χαμογέλασε, καὶ μίαν φωνὴ ἀπὸ μέσα του χωρὶς νὰ τὸ θέλει τοῦπε : «Καλὰ θάταν.» Κ' ἐχαμογέλασε καὶ κείνος. Πρῶτα ἐκατέδασε τὸ βλέφαρο κ' ἔπειτα τὸ ἐξανασήκωσε πάλι, καὶ τὴν εἶδε ποὺ ἐχαμογελοῦσε ἀκόμα ὁρσερή, ὁρσερή, μὲ τὸ καθάριο καὶ τίμιο βλέμμα, παρόμοια σ' ἓνα κρίνου μπουμπούκι ποὺ προσμένει μόνον τὴν ἀχτίδα τοῦ ἡλίου γιὰ νὰ ἀνοίξει κατὰλευκο καὶ μοσκοβολισμένο : Καὶ ὡς τόσο ἀπαντώντας τὴν ἀθέλητη ἰδέα του ἐρώτησε σκεπτικὸς τὸν ἑαυτό του : «Τί, τί θάταν καλὰ...»

Κ' ἐκείνην τὴ στιγμὴ ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη τοῦλεγε :

«Μὲ συδῶλαιο ὅμως, νοδαρικό, εἶδὲ μὴ τίποτα.»

«Βέβαια, βέβαια» ἀπολογήθηκε «ἀμὴ τί στὰ ψέματα ;»

Καὶ ξακολουθώντας τὸ στοχασμὸ του, ἐνῶ τοῦ ἐκάσθηκε πὼς ἡ Ρήνη τὸν ἐθάρραινε : — «Δὲ φτάνει» ἔλεγε μέσα του «πὼς τὸ σπίτι ἐξέπεσε τόσο ; Ὁ πατέρας εἶχε ἀθρώπους στὸ καῖκι καὶ ἐδοῦλεσαν ἐκεῖνοι, κι αὐτὸς κοιμότουνε ἡσυχὰ σπίτι του, καὶ ἐκέρδιζε ὅσο ἤθελε· καὶ τώρα ἀντὶς δουλεύουμε σὶ ἴδιοι κυνηγημένοι, καὶ δὲ βγάνουμε παρὰ ἓνα ψωμί φαρμακωμένο καὶ κείνο. Τί θὰ τὴν κάμεις ; Τί θὰ τὴν κάμεις ; Θέλεις νὰ ξεπέσεις ἀκόμα κι ἀκόμα

νά συμπεθερέψεις μ' ἄθρώπους τόσο πρόστυχους ;»
Κι ὡς τόσο ἡ νειότη τῆς Ρήνης εἶταν σιμά του, κι
ἀχτιδοβουλοῦσε φαίνεται, γιατί τὴν ἐγρικοῦσε σιμά
του ὡς καὶ χωρὶς νὰ τὴν κοιτάζει, καὶ ἐφантаζότου
ἀθέλητα πῶς ἔπαιρνε ἡ νέα τὴν πνοή της καὶ ἀνε-
βοκατέβαινε τὸ παρθενικὸ της στήθι, καὶ πῶς ἐχτυ-
ποῦσε ἡ καρδιά της κάτω ἀπὸ τὸ μαρμαρένιο της
τὸν κόρφο, καὶ ἀθέλητα πάλι ἐσώκωσε τὸ βλέμμα,
καὶ τοῦ κάστηκε αὐτὴν τῇ στιγμῇ ὠμορφότερη
ἀκόμα κ' ἐκατάλαθε πῶς τὸ καθάριο της τὸ μάτι
τὸν ἐμάγευε.

«Λοιπὸν τὰ δέκα δώδεκα» ἑξοκλούθοῦσε ἡ κυρὰ
Ἐπιστήμη.

«Τὸπαμε» τῆς ἀποκρίθηκε χαμογελῶντας.

Τώρα καὶ ἡ Ρήνη ἐγέλοῦσε φχαριστημένη, σὰ
νὰ θελε νὰ πεταχτεῖ στὴν πλατεία ἀγκαλιά του καὶ νὰ
χαρεῖ μαζί του τὴ χαρὰ ποὺ τοῦ προξενούσε. Κι αὐτὴ
ἡ ἰδέα τῆς κεντούσε τὴν περιέργεια καὶ τῆς ἀναπτε
τὸ βλέμμα σὰ νὰ ταν κ' ἐκείνη μαγεμένη ἀπὸ τὴν
παρουσία του. Κι ὁ στοχασμὸς του, αὐτόματα πάλι,
τοῦπε : «Ποιὸς ξέρεῖ; Μὰ πῶς ;» ἔδωκε ὁ ἴδιος ἀπό-
κριση «καὶ μὲ ποιὸν τρόπο ; Ὡς ἂν εἶχε τοῦλάχισ-
στο λίγα χρηματάκια καὶ ἂν μποροῦσε μ' αὐτὰ νὰ
διορθώσῃ τις δουλειές του καὶ νὰ βγεῖ ἀσπρο-
πρόσωπος στὸν κόσμον ! Μὰ τί θάδινε ἡ καλὴ κυρὰ
Ἐπιστήμη ; Βέβαια ὅσο μποροῦσε λιγώτερα γιὰ νὰ
τῆς μείνει κάτι γιὰ τὰ γεράματά της· εἶχε κι ἄλλα
παιδιά κ' ἔπρεπε νὰ διορίσει κάθε κοπελλὸς της ξε-
χωριστὸ τὸ προικιό· θάδινε λίγα. Καὶ ἡ παντρεῖα
εἶταν γιὰ τὸν Ἀντρέα ἡ στερνὴ του ἐλπίδα. Καὶ
πάλι ὅμως ἡ καρδιά του τοῦλεγε πῶς ἄλλοῦ δὲ θὰ
ῥισκότου βέβαια παρόμοιο μπουμπούκι ποὺ νὰ
ἐπρόσμενε μόνο τὴν ἀχτίδα τῆς ἀγάπης γιὰ νὰ
ἀνιχνεῖ κατάλευκο καὶ μωσχοβολημένο. Κι ὡς
τόσο ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη ἀκολοῦθοῦσε νὰ παζαριάζει :
— «Πάει νὰ πεῖ νὰ σοῦ δώσω ὀγδοήντα καὶ νὰ μοῦ
φέρεις ἑκατὸ ὀπίσω ;»

«Ναί» τῆς ἀποκρίθηκε «τὸπαμε» κ' ἐσηκώθηκε
νὰ φύγει. Ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα ὅμως ὁ Ἀντρέας
ἐκοίταζε μ' ἄλλο βλέμμα τὴ θυγατέρα της, κι ὅταν
τὴν ἀντάμωνε τὴν ἐχαιρετοῦσε χαρούμενος.

(Ἀκολουθεῖ)

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

Ο ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ANGELLIER

Ἦσκιον φευγάτοι, ἀγύριστοι, φαντάσματα βουβά,
Ψιθυρισμοὶ σβυσμένοι,
Μένει ἀπὸ σᾶς μιὰ θύμηση, μόνον αὐτὴ ποὺ μὲ τραβᾷ
Σὲ σᾶς καὶ ποὺ μὲ δένει.

Ἀλλοίμονο! σᾶς κυνηγῶ κιόπου βαθειὰ εἶναι ἡ σιωπὴ
Λέω μήπως καὶ σᾶς φτάσω,
Τὸ μήνημά σας μάταια κάποτε ἐλπίζω νὰ μοῦ πεῖ,
Τὸ πέλαγο ἢ τὸ δάσο.

Στὴ φύση ἂν παίρνουν τοῦρανοῦ τὰ νοήματα, τὴ χάρη
Τῶν πρώτων σας σχημάτων,
Ἔρχεται εὐθὺς τὸ σύγνεφο καὶ κρύβει τὸ φεγγάρι,
Πλάστη τῶν ὁραμάτων.

Ἀκόμα κι ἂν ἀφτιάζουμαι κάποτε σὲ ἵππουλον ἀχό,
Κι ἀκίνητος προσμένω,
Βλέπω ποὺ τὰπονύχτερο πουλὶ διαβαίνει μοναχὸ
Καὶ παραστρατισμένο.

Διαβάζω μέσα στὰ ἱερὰ βιβλία τοῦ πόνου, γιὰ νὰ βρῶ
Τί τάχατε μοῦ λείπει,
Καὶ βρίσκω τὴν παρηγοριὰ πῶς δὲ μπορῶ νὰ τὴ χαρῶ
Μήτε στὴν τόση λύπη....

Δίψα πῶς σ' ἔπινα ἄλλοτε, τῆς θλίψης ἀρωματικό,
Στὸ θάνατο μιᾶς δύσης !
Καὶ σὲ πῶς σὲ γεύομουν, καιμὲ, σὲ δεῖπνο μυστικό,
Πρὶν νύχτα ἐσὺ μ' ἀφίσεις !

Τώρα τὰ δῶρα τῆς αὐγῆς, λουλούδια τοῦ καλοῦ καιροῦ,
Δὲν κλίνω πιά στὸ στίχο,
Λειχήνες μοιάζουν σκοτεινές, στὴ γύμνια ἀπάνω ἐνὸς
[σταυροῦ,
Σύρριζα σ' ἓναν τοῖχο.

Ἐρωτικὰ γητέματα, σιωπές, ὦ λόγια σιγανά,
Πίστες τυφλές, θρησκευτές !
Κανένας γιορτασμὸς ποτέ, καμμιὰν ἱερουργία ξανά,
Σ' ὥρες κρυφές καὶ θεῖες....

Συντρόφοι ἐσεῖς τῆς νιότης μου, τραγουδιστάδες δη-
[μιουργοί,

Μονάχα μὲ τὸν πόθο,
Πόσο μακριὰ μου ἀπὸ καιρὸ καὶ πόσο ἀπὸ θεῶν ὀργή,
Τώρα βαθειὰ σᾶς νοιώθω !

Δὲν εἶναι τὸ αἶμα, ἀλλοίμονο !, ποὺ θὰ χυθεῖ, νὰ
[βγεῖ λαμπρός,

Ὁ ἀνθὸς ποὺ θὰ θαμάσεις,
Κι ὁ παφλασμὸς τοῦ ποταμοῦ σὲ φέρνει ἀνάρπα-
[στον, ὁμπρὸς
Στὸ μάγεμα τῆς πλάσης.

Ὡ! πῶς τὸ φῶς καὶ μιὰ σταλιά δροσιᾶς, πῶς κάνει
[νὰ θροεῖ

Καὶ τὸ κλαδὶ τὸ μαῦρο !
Καὶ πῶς ἐγὼ χωρὶς καμμιὰ ἀνταπόκριση μὲ τὴ ζωὴ
Γύρεψα χάρη ναῦρω !

Τοῦ κάκου ταξιδέφτηκα σὲ ξένα καὶ σ' ἀλαργινά,
Πλανητικὰ κατόπι,
Σὰν μέσα σ' ὄνειρο κακὸ, περάσανε, σὰ σὲ βραχνᾷ,
Χαρὲς ματιῶν καὶ ἀνθρώπων !